

Az idegen asszony

Lekció: 1Pét. 1.13-25/Textus: Péld 7.

2013. okt. 27

Múlt héten férfi és nő kapcsolatáról beszéltünk a Példabeszédek könyvének bölcsmondásai alapján. Azzal foglalkoztunk, hogy mi az a gyakorlati életbölcesség, amit ebben a bibliai könyvben összegyűjtöttek, és amely apáról fiúra száll a jól működő párkapcsolat érdekében. A Példabeszédek bölcsessége alapján a következő öt területet neveztek néven: helyén megélt szexualitás, bensőséges barátság, jól menedzselt otthon, a konfliktusok időben történő kezelése, és szövetséges kapcsolat. (Végül pedig azt is láttuk, hogy ezzel együtt a jó kapcsolatot Isten ajándékának látja és láttatja...) Mindezt azért elevenítem fel, mert miután beszéltünk a házasságról pozitív, építő, megerősítő értelemben (mire tanít a bölcs?), a mai napon a másik oldalról közelítünk: mitől óv a Példabeszédek könyve? A sorrend nem véletlen; meggyőződésem, hogy csak úgy és akkor lehet valaminek a tiltásáról beszélni, ha mellé helyezzük a megerősítést is. A mai textus erőteljes intés a házasságtöréssel szemben.

Amikor belevágunk ebbe a témába, amely hangsúlyos helyet foglal el a könyv első kilenc fejezetében, ki kell mondanom, hogy nem távoli kérdésről van szó, és nem olyan jelenségről, amely „valahol kint” található. Történt a gyülekezetben is, vezetett váláshoz, estek szét családok. Éppen ezért mindenféle finomkodás vagy mentegetőzés nélkül, nyíltan, őszintén, gyakorlati módon fogok beszélni. Nem engedhetjük meg magunknak azt a luxust, hogy szemérmesen kerüljünk a témát. Valamint azt is érdemes tudatosítani, hogy ha személyesen nem is érint a kérdés, a legtöbben mégis találkozunk vele munkahelyen, barátok közt, tágabb családban. Fontos, hogy Isten rendjét értsük is magunkba zárjuk. A következő formában fogom kifejtetni a textus üzenetét: 1. Mi vezet a házasságtöréshez? 2. Mi a házasságtörés következménye? 3. Mi a házasságtörés ellenszere?

Bevezetőül még ismét meg kell jegyeznünk, hogy bár a Példabeszédek könyve elsősorban apák-fiak összefüggésében születik, és így a férfi-nő kapcsolatra vonatkozó tanítást és intést a férfiak szempontjából fogalmazza meg, mindaz, amit a házasságtörésről elmond releváns mind a férfiak mind a nők számára.

I. Mi vezet a házasságtöréshez?

Egy történetet hallottunk, amelyet a bölcsességre való intés szavai kereteznek. Nyilvánvaló, érezzük is, hogy ez a történet műfaját tekintve tanmese, amelynek szerepe az, hogy megerősítse a visszatérő intést, amelynek fényében az értelmes elkerüli az idegen asszonyt, a más férfi asszonyát. A házasságtörés útját szemléletesen adja elénk abban, ahogy megrajzolja a céltalanul kóborló tapasztalatlan ifjút, majd a zsákmányra vadászó nőt, és az utat, amelyet bejárnak. Bemutatja a sebezhetőséget, valamint a leselkedő veszély erejét. Lássuk ezeket!

A sebezhetőség. A „tapasztalatlanok” a még nyitott, hajlítható ifjak, akiknek még nincs bölcsessége, de akik ugyanúgy elindulhatnak a bölcsesség és az élet, mint a bolondság és a pusztulás útján. Köztük van az a fiú, aki „esztelen.” „Az utcán járkált, egy utcasarkon, és megindult a ház felé, esti alkonyatkor, a sötét éjszaka közepén.” Az egész helyzetben van valami homályos, valami ambivalens. Nem gonosz ez a fiú, de nem is világos, miért kóborol az éjszakában. Bizonytalanság, céltalanság érződik, de mégis olyanfajta céltalanság, ami mégsem teljesen ártatlan. Mintha a gondolatai hátterében nem is annyira lenne céltalan. Vajon meglepődik-e, teljesen váratlanul éri-e, amikor „egyszer csak egy asszony termelt előtte, parázna nőnek öltözve...”? Véletlenül járt-e éppen arra? Vagy véletlenül éppen arra járt éppen abban az időben? Ez a férfi abszolút sebezhető a reá leselkedő veszéllyel szemben. Esélye nincs ott és akkor, ilyen kitett állapotban más utat járni, mint ahova a történet kifut.

Ez az a sebezhetőség, amire ez a történet – a tanmese keretén túl is – rámutat. Minden házasságtörés véletlen – vagy nem is annyira véletlen - céltalanság, elbizonytalanodás magányából fakad. Ahol két ember összeforrt, egymást szereti, tiszteli, működik a kapcsolatuk, ott kicsi a valószínűsége annak, hogy valaki abba a szövetségbe betör, ill. valamelyik fél onnan kitör. Amikor a kapcsolat nem működik, amikor hiányok lépnek fel, akkor egyik vagy másik fél hasonlóan kóborol, kiteve magát minden ragadozónak. Ennek megértéséhez nézzünk rá egy pillanatra a korábban említett öt dologra, amelyek a jól működő kapcsolathoz tartoznak.

Helyén megélt szexualitás – talán emlékezünk, hogy az 5. fejezet milyen elragadtatva ecsetelte a szerelem testi dimenziójának gyönyörűségét. Persze ki tud ez üresedni, ha nincs mellette a barátság, a közös teherhordozás, a konfliktusok rendezése, a szövetség. Hiába a csodálatos szex, évek alatt üressé lesz, ha nincs mellette mindaz, ami egyéb értelemben is táplálja a kapcsolatot. És amikor kiüresedik a szex, sokan azt hiszik, az a megoldás, hogy másik társ kell. Fel kell dobni a szexuális életet. Sebezhetőek lettek... Da akkor is baj van, ha férfi és nő nem él meg a testi egységet. Az egyik azt fogja gondolni, hogy „de ez nekem akkor is jár” – és már készen áll a magyarázat, eldől valami belül. Véletlenül éppen arra fog járni... Hasonlóan sebezhető az a házastárs, aki barátként, társként magad magára. Van olyan, amikor a házasságtörés barátsággal, jó beszélgetésekkel kezdődik. Jobban megértjük egymást, mint a párommal. Nem vagytok társak – majd valaki társ lesz. Ennek egyik esete, amikor ez „lelki barátság”, az Isten dolgairól beszélünk... Észrevétlenül szövődik a kötelék, mert magányosak maradtunk. Hasonlóan a közös teherhordozással. Ha valaki teljesen egymaga marad a terhekkkel, sebezhetővé válik. Neheztelés uralkodik el a szívében, és egyszer csak kerül valaki, aki vigasztalja. Végül pedig a szövetség – a házassági elköteleződés. Miért nem vesz feleségül a gyermekeim apja, akivel együtt élek? Mi lehet a mögött, hogy nem kész hűséget fogadni ez a nő? Láttam olyat, amikor valaki későn kapcsolt, hogy feleségül kellett volna vennie gyermekei anyját. Mert neki nem volt fontos, valahogy nem értette meg, hogy a lánynak meg az lett volna. Azután az asszony egyszer csak kisért a kapcsolatból, amelyben soha nem mondták neki, hogy annyira értékes vagy, hogy akármilyen les, én melletted maradok.

Sebezhetőek vagyunk. Számos pár élete a negyvenes éveikben bomlik fel. Az élet közepének válságát nem tudják elhordozni, és újat akarnak kezdeni, mindent előről. Elégedetlenek, és az elégedetlenség sebezhetővé tesz. És ebben a sebezhető helyzetben, elbizonytalanodásban már később kideríthetetlen, hogy véletlenül miért ott kóboroltunk, azt mondtuk, azzal találkoztunk, úgy tettünk, ahogy... Véletlenül? Csak beütött? Vagy már azért voltunk, hogy végre beüssön? Aki játszik a tűzzel, az meg fogja égetni magát. Nézzünk szembe a sebezhetőséggel, ne engedjük önmagunkat becsapni, hogy csak véletlenül kóboroltunk arra... (ugye, ezt a képes nyelvet le tudjuk fordítani?).

A leselkedő veszély ereje. A sebezhető és gyenge ifjú mindent elsöprő erejű támadással találja magát szembe. Színre lép az asszony - „*egyszer csak egy asszony termett előtte*” – és indul a vadászat. Egyenlőtlen a küzdelem, hiszen a bizonytalanul kóborló ifjúval szemben egy mindenre felkészült nő áll, aki tudatosan keresi az áldozatot: „*hol az utcán, hol a tereken van, és minden sarkon leselkedik.*” Innentől az egész leírás az asszony taktikáját mutatja be, amelynek lépéseit így mutatja be Derek Kidner (Proverbs, 75). Az első lépés a sokkolás: „*megragadta, megcsókolta...*” Másodszor elhangzik egy álságos kerettörténet arról, hogy ez a nap, a békeáldozat napja, különleges ünnep, ezért a lehetőség visszautasíthatatlan. A harmadik lépés a hízélgés: „*azért jöttem ki eléd, hogy megkeresselek téged, és rád találtam.*” Minden rólad szól, csak te kellesz – mondja (miközben, amint később kiderül, otthon gyűlnek a skalpok). Negyedszer érzéki csábítás: „*Terítőket terítettem fekhelyemre, egyiptomi színes szőtteket; illatossá tettem heverőmet, mirhával, aloéval és fahéjjal. Jöjj, ittasodjunk meg a gyönyörtől reggelig...*” Végül a megerősítés: „*Nincs itthon a férjem, messze útra ment ... csak holdtöltekor érkezik haza.*” A történet elbeszélője hangsúlyozza a folyamatosan áradó, ismétlődő, sulykoló szavak, mondatok szerepét: „*Sok beszéddel rá is vette, hízélgő szóval elcsábította.*”

Amint korábban mondtam, ez a történet tanmese, azaz nem egy valós asszonyról és valós ifjúról szól, hanem egy jelenségről. Azt is látnunk kell, hogy a Példabeszédek könyvének nem az az olvasata, hogy minden házasságtörést csábító nőkre hárít – egyrészt, mert mindvégig a férfit óvja, tehát őt felelőssé teszi, másrészt, mert itt is igaz, amit a férfi szempontból történő megfogalmazásról mondtunk. Nem azért ír a csábító nőről, mert minden nőt eredendően annak tartana, mint akik veszélyesek a férfiakra (ismerünk ilyen ideológiát), hanem azért, mert férfiakhhoz szól. Éppen ezért, amikor mi ma a sebezhetőség és leselkedő veszély kérdéseit vizsgáljuk, szabadon tágíthatjuk e történet kereteit úgy, hogy mind férfi mind nő számára releváns legyen. Hogyan jelentkezik ma a *leselkedő veszély ereje*?

Hasonlóan az asszony jól felépített és szinte kivédhetetlen taktikájához, a mai kultúra, a mai értékrend, közbeszéd, minták mind-mind elsöprő erejű támadást intéznek a házassági hűség ellen. Talán nem tévedek, ha ennek valóságát azzal próbálom összefoglalni, hogy a mai korban a norma inkább a házasságtörés, mint a házassági hűség. Hiszen mi a mai olvasata az előbb hallott történetnek? Mit mondanának a barátaid, munkatársaid, vagy milyen reakciókat olvashatnál erre a történetre internetes fórumokon? „Micsoda mázlista a srác!” – ez lenne az első. „Ha az asszonynak szüksége volt rá, ki mondhatná és milyen alapon, hogy ez helytelen? Csak ő érezheti ezt.” Vagy: „Úgy kell az ilyen bolond

férjnek, miért hagyja magára az asszonyt? Mit gondolsz, ő mit tesz az üzleti úton?” Vagy: „Minden nő pontosan ilyen, mind hűtlen, te mást vársz?” El tudod-e képzelni, hogy valaki ilyet írjon: „az asszony bűnt követett el, a fiú is vétkezett, mert Isten rendjét és a házassági szövetséget sértették meg”? Ilyet senki nem mond... Ezt értem a leselkedő veszély ereje alatt. Mindannyiunkat ezek a típusú üzenetek bombáznak, ezeket halljuk és olvassuk a környezetünkben, ezekkel találkozunk a filmekben, ezek jelennek meg ma haladó bölcsességként. Szavak, szavak, szavak és szavak, szavak, szavak – egészen addig, amíg egyszer csak már benned szólalnak meg, és magad sem tudod, mi az igazság, mit hiszel, mihez tartsd magad. Magad sem tudod, mikor azonosultál a lehetőséggel. De egyszer csak elindulsz... Ez lesz a házasságtörés melegágya: ó, ez csak egy rövid kaland, ami feldobja a kapcsolatunkat a párommal. Ez csak egy barátság, ami kissé felfrissít, kimozdít. Ez csak néhány kávézás, ártalmatlan. Egyszer, többször nem, de ki kell próbálni; úgysem derül ki. - És ami elkezdődik, egyre jobban erodálja a hűséged, megrontja a gondolkodásod, rabul ejti az érzelmeid, hazudozásba vezet. Egyre jobban igazolod magad, egyre jobban vádolod a párod... A házasságtöréshez vezető úton tehát először a felek sebezhetővé válnak, elbizonytalanodnak, a kapcsolatuk kihűl; másodsor elerőtlenedve belesodródnak abba, amit a mai világ útfélen reklámoz.

II. A házasságtörés következménye: halál

A történet előadója erőteljes képekkel beszél a férfiről, aki végül beadta a derekát: „Az meg követte őt oktanul, ahogyan a bika megy a vágóhídra, mint egy bilincsbe békózott bolond. De végül nyíl hasít a májába. Úgy jár, mint a kelepcébe siető madár, amely nem tudja, hogy az az életébe kerül.” Olyan ez az ember, olyan a házasságtörő, mint a néma állat, amit megkötözve visznek a vágóhídra, mint a kelepcébe csalt madár, ami semmiről sem tud. Ezeket a képeket erősíti meg a történetet követő summa: „Mert sok embert ejtett el megsebezve; életerős volt mind, akiket meggyilkolt. Háza a holtak hazájába vezet, a halál kamráiba visz le.” A házasságtörés következménye pusztulás, széthullás, halál. Ezek a képek beszédesebbek annál, mint ha felsorolnám, hogyan vezet a halálba... Mégis, mondjuk ki, nevezzük néven (amint a Példabeszédek is teszi egy másik helyen, 6.27-35).

Egyszer azt mondta egy férfi könnyes szemekkel, hogy ha mindazt tudja húsz évvel korábban, amit a Biblia a házasság működéséről mond, akkor nem hagyja ott a feleségét és nem kezd viszonyt egy házas nővel. Miért beszél így valaki? Mert amikor ez történt, nem látta a következményeket. Akkor csak a sodrás ereje létezik... és nem tűnik az út halálos útnak. De halálos út, mert a házasságtörés pusztulást hoz egy család életébe. És akármilyen erősen is beindul az öngazolást és kifogásokat gyártó emberi szív, akkor is pusztulás jár a házasságtörés nyomában. Lehet, hogy húsz év kell, hogy meglásd, mit okozott ez a párod életében, hosszú távon, és mit okozott a gyermekeid életében. És lehet, hogy húsz év kell ahhoz, hogy elismerd, valóban romboltál, másokat és magadat is. Mert a házasságtöréssel önmagad is megrontod, hiszen mindvégig magyarázkodnod kell, mindvégig vezekelni kell, és soha nem leszel többé biztos – sem magadban, sem egy másik párban. És a házasságtörés halált okoz, mert Isten ítéletét vonja az emberre. Lehet, hogy ennek elismeréséhez is kell húsz év... és lehet, hogy az sem elég, és lehet, hogy azonnal tudod. „Háza a holtak hazájába vezet, a halál kamráiba visz le.” Mint a vágóhídra hurcolt állat, akinek nyíl hasít a májába... mint a kelepcébe tudatlanul siető madár, amely nem tudja, hogy ez az életébe kerül...

Miért ilyen szókimondó, nyers, elrettentő a bölcs? Azért, hogy hogy megőrizzen és megtartsa. Mégis azt kell mondanunk, hogy ez nem elég. Nem elég tudni, hogy mi lesz öt, vagy tíz, vagy húsz, vagy negyven év múlva... mert amikor beszippantani készül az örvény, nem érdekli az embert a messze jövő. Ezért a bölcs nemcsak óv, nemcsak int, hanem megpróbál rávezetni arra az útra, ami megtarthat.

III. A házasságtörés ellenszere: a bölcsesség

Mi a házasságtörés ellenszere? Nem pusztán az óvás, nem pusztán a jól működő kapcsolat fenntartása, ápolása, hanem végső értelemben a bölcsesség magunkhoz ölelése. A történetet a következő sorok vezetik be: „Fiam, őrizd meg szavaimat, és zárd magadba parancsaimat! Tartsd meg parancsaimat, hogy élj, tanításomat őrizd, mint a szemed fényét! Kösd ujjaidra, írd föl szíved táblájára!” Mindez az Istentől való bölcsesség befogadását jelenti. Nem pusztán arról van szó, hogy egy külső törvényt betartsunk, hanem arról, hogy ez a törvény, parancs, útmutatás, bölcsesség a magunkévá legyen, a szívünk kőfalaira legyen

felírva. Mi ennek a jelentősége? Az, hogy ha egészen mélyen belénk vésődik az isteni útmutatás és rend, akkor megőriz, megtart a legnehezebb helyzetben, a sebezhetőség és ránk támadó veszély idején. Az ijesztő következmények nem elég erősek ahhoz, hogy az embert megőrizzék; itt sokkal nagyobb erőre, hatalomra van szükség, mint az óvás. Arra, hogy a bölcsesség magához kössön bennünket. Figyeljük, hogyan folytatja a példabeszédek könyve: „*Mondd a bölcsességnek, hogy nővéred, és az értelmet nevezd jó ismerősödnek, hogy megőrizzen a más feleségétől és a hízalgő szavú idegen nőtől.*” Van olyan magyarázat, amely szerint nem véletlenül ezekkel a sorokkal vezeti be a szerző a tanmesét, hiszen a „nővéred” és a „jó ismerősöd” férfi és nő bensőséges kapcsolatára utalnak. A „nővér” szó az Énekek énekében egyértelműen a szerelmesre vonatkozik, és erotikus felhanggal bír. Ha e mellé hozzátesszük, hogy a 9. fejezetben a bölcsesség és bolondság asszonyok képében jelenik meg, amelyben a bolondság parázna nő, akkor még egyértelműbb az utalás. Öleld magadhoz a bölcsességet, hiszen egyedül így menekülsz meg az idegen asszony csábításától. A bölcsesség magunkhoz ölelése pedig nem más, mint mély személyes kapcsolat az Úrral, aki szintén a házasság nyelvén beszél rólunk, beszél velünk szeretetétől, hűségéről, elköteleződéséről.

Mi tehát a házasságtörés ellenszere? Ne pusztán parancs, tiltás, módszer, hanem leginkább annak magunkhoz ölelése, aki Jézus Krisztusban magához ölelt bennünket. És ha meg akarjuk érteni, hogyan ölelt minket magához Isten Krisztusban; sőt, ennél többről van szó, ha azt akarjuk, hogy a szívünket foglyul ejtse Istennek bölcsessége, hogy a szívünk falára fel legyen írva, az ő szeretete, akkor érdemes egy pillantás erejéig visszatérnünk a tanmeséhez. Hiszen nem téveszthetjük szem elől a különös, meglepő, talán megbotránkoztató párhuzamot a házasságtörő férfi és Jézus Krisztus között. A férfiről ezt olvastuk: „*Az meg követte őt oktalanul, ahogyan a bika megy a vágóhídra, mint egy bilincsbe békózott bolond.*” Jézusról meg így szól Ézsaiás próféta (amit megerősít az Újszövetség is): „*Amikor kínozták, alázatos maradt, száját sem nyitotta ki. Mint a bárány, ha vágóhídra viszik, vagy mint a juh, mely némán tűri, hogy nyírják, ő sem nyitotta ki a száját.*” Az egyik saját bolondsága következtében megy a holtak házába, mint az oktalan állat, némán, tehetetlenül. A másik tökéletes ártatlanságban, a mi bolondságunk miatt, helyettünk és értünk megy a vágóhídra, a holtak hazájába, minden gyalázkodás, védekezés nélkül. Az egyik a házasságtörő, aki pusztulást okoz, és Isten ítéletét vonja magára, a másik az Isten Fia, aki gyógyít, szabadít, szeretetet cselekszik, majd elhordozza Isten a bűn felett kimondott halálos ítéletét. Hogyan lesz ez ellenszere a házasságtörésnek?

Először úgy, hogy az fogja szívünkbe vésni Isten irántunk való szeretetét, kegyelmes ölelését, ha elmélyedünk a megváltás és bocsánat e hatalmas titkán. Egészen konkrétan, minél jobban szereted Istent, minél hálásabb vagy neki azért, hogy így szeret, annál jobban fogod utálni a bűnt. Annál erősebb lesz benned, hogy a parancsai szerint akarsz élni, hiszen az az élet. Másodszor, ha Isten ítélete rajtad van ma az elkövetett házasságtörés miatt, akár húsz év után, akkor is itt találsz az ellenszert: minden bűnöd büntetését elhordozta, hogy te bocsánatot kérj, bocsánatot nyerj, és szabad emberként élj tovább. Kérjük hát, engedjük hát, hogy Isten bölcsessége, Krisztus keresztiének titka, rabul ejtse szívünket, és magához öleljen bennünket! ÁMEN!

Lovas András